

ЖАПОНИЯДАҒЫ САЛЫҚТЫҚ ӘКІМШІЛЕНДІРУДІ ЦИФРЛАНДЫРУ ТӘЖІРИБЕСІН ЗЕРТТЕУ

Олжас
НЕСИПБАЙ*

Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің докторанты.
Астана, Қазақстан, djolzhik@gmail.com, Scopus ID: 59218659100, ORCID ID:
<https://orcid.org/0000-0001-5610-400X>

Мадина
СЕРИКОВА

PhD, қауымдастырылған профессор, Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық
университеті, Астана, Қазақстан, madina2281@mail.ru, Scopus ID:
57206737796, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9832-8885>

Надежда
БАШКИРОВА

э.г.к., М.В.Ломоносов атындағы Мәскеу мемлекеттік университеті, Мәскеу,
Ресей Федерациясы, nadezhda.bashkirova@gmail.com, ResearcherID: ABA-2364-
2020, ORCID ID: 0000-0001-8377-8894, Scopus Author ID: 57200700323

Қолжазбаның редакцияға түскен күні: **03/06/2024**

Қайта өңделген күні: **24/07/2024**

Қабылданған күні: **29/07/2024**

DOI: 10.52123/1994-2370-2024-1264

ӨЖ 336.2

ҒТАХТК 06.75.73

Аңдатпа. Экономикадағы салық түсімдерінің деңгейіне салық саясаты мен салықтық әкімшілендіру, сондай-ақ салық төлеушінің талаптарын орындау деңгейі мен мемлекеттік органдардың орындалуы әсер етеді. Соңғы онжылдықтардағы ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың (АКТ) дамуы салықтарды электронды түрде беру және төлеу үшін де кіріс органдарына мемлекеттік кірістерді ұлғайту, тиімділікті арттыру және салық төлеушілерге көрсетілетін қызметтердің сапасын арттыру үшін көптеген мүмкіндіктер берді. сол уақытта салық төлеушінің талаптарды орындау ауыртпалығын және мемлекеттік басқару шығындарын азайту және орындауды жақсарту.

Бастапқыда кіріс органдарының назары әдеттегі салықтық әкімшілендіру процестерін (мысалы, салық төлеушілерді тіркеу және кірістерді есепке алу) компьютерлендіруге бағытталған болса, соңғы онжылдықтың кейінгі бөлігі мен осы онжылдықтың басында көптеген салық басқармалары өздерінің веб-сайттарын транзакцияны қамтамасыз ету үшін бейімдеді. қызметтер, сондай-ақ салық төлеушілерге арналған онлайн пішіндер мен калькуляторлар. 2017 жылдың маусымында Жапонияның Ұлттық салық агенттігі (ҰСА) Жапонияның салық әкімшілігінің «Болашаққа көзқарас» атты стратегиялық жоспарын жариялады. Онда салық төлеушілердің түсіністігі мен сеніміне негізделген дұрыс салық салуды және салықтарды төлеуді қамтамасыз ету үшін дұрыс басқаруға ұмтылуды қамтиды. Жапонияның Ұлттық салық агенттігі өзі ұмтылатын болашаққа, атап көрсеткенде, ашық салықтық әкімшілендіру мақсатына қарай үнемі ілгерілеудің маңыздылығын жақсы түсінеді.

Түйін сөздер: салық және кедендік әкімшілендіру, ЭБДҰ елдері, салық және кеден органдары, әкімшілік шығындар, салық, салық кодексі, салық органдары, салық төлеушілер, салықтық қатынастар, әкімшілік.

Abstract. The tax policy of the state in conjunction with the methods of tax administration is a determining factor influencing the amount of tax revenues of the budget. Tax discipline, forms and close interaction between taxpayers

*Хат-хабарларға арналған автор: О. Несипбай, djolzhik@gmail.com

and regulatory authorities also play a significant role. The development of information and communication technologies (ICT) in recent decades has provided the tax authorities with a wide range of opportunities to increase government revenue, improve the efficiency and quality of services provided to taxpayers, including electronic filing of returns and payment of taxes, while reducing the administrative burden on taxpayers and reducing public administration costs.

The first phase of digitalization was the computerization of routine tax administration processes (such as taxpayer registration and income records), and in the second half of last decade and early this decade, many tax authorities adapted their websites to simplify operations by introducing online forms and calculators for taxpayers. In June 2017, Japan National Tax Agency published a strategic plan for the Japanese tax administration called "Looking to the Future." This includes the pursuit of sound taxation and good governance to ensure that taxes are paid based on the understanding and trust of taxpayers. The National Tax Agency of Japan is well aware of the importance of continually moving toward the future it seeks, emphasizing the goal of transparent tax administration.

Keywords: tax and customs administration, OECD countries, tax and customs, administrative costs, Tax Code, tax authorities, taxpayers, tax relations, digitalization.

Аннотация. Налоговая политика государства в совокупности с методами налогового администрирования является определяющим фактором, влияющим на величину налоговых доходов бюджета. Также не последнюю роль играет налоговая дисциплина, формы и теснота взаимодействия налогоплательщиков и контролирующих органов. Развитие информационных и коммуникационных технологий (ИКТ) в последние десятилетия предоставило налоговым органам широкий спектр возможностей для увеличения государственных доходов, повышения эффективности и улучшения качества услуг, предоставляемых налогоплательщикам, в том числе для электронной подачи деклараций и уплаты налогов, при этом происходит снижение административной нагрузки на налогоплательщиков и сокращение расходов на государственное управление.

Первым этапом цифровизации была компьютеризация рутинных процессов налогового администрирования (таких как регистрация налогоплательщиков и учет доходов), во второй половине прошлого десятилетия и в начале этого десятилетия многие налоговые органы адаптировали свои веб-сайты для упрощения операций, введя онлайн-формы и калькуляторы для налогоплательщиков. В июне 2017 года Национальное налоговое агентство Японии опубликовало стратегический план налоговой администрации Японии под названием «Взгляд в будущее». Это включает в себя стремление к разумному налогообложению и надлежащему управлению, чтобы гарантировать уплату налогов на основе понимания и доверия налогоплательщиков. Национальное налоговое агентство Японии хорошо осознает важность постоянного продвижения к будущему, к которому оно стремится, подчеркивая цель прозрачного налогового администрирования.

Ключевые слова: налоговое и таможенное администрирование, страны ОЭСР, налоги и таможенные платежи, административные расходы, налог, Налоговый кодекс, налоговые органы, налогоплательщики, налоговые отношения, администрирование, цифровизация.

Кіріспе

Қазіргі заманғы салық жүйесіндегі сенімді және тиімді салықтық әкімшілендіру тиімді салық саясаты және заңнамасын қажет еткізеді. Саясат құрылымдары салықтық әкімшілендірудің барлық аспектілерін қамтуы және салық төлеушілер және басқа да салық төлеушілердің істеріне қатысты ақпаратты жинау, өңдеу, талдау және оларға жауап берудің маңызды процестерін қамтуы қажет. 21 ғасыр қазіргі өркениеттің бет-бейнесін бірте-бірте өзгертіп, қоғам өмірінің барлық аспектілерін өзгертуге елеулі әсер ететін экономикалық және әлеуметтік қатынастардың құрылымын айқындайтын технологиялық дамудың қарқындылығымен сипатталады. Сонымен қатар, қазіргі әлемнің ажырамас бөлігі ретінде әлеуметтік-экономикалық процестерді цифрландыру жаһандану үдерістері мен елдің бәсекеге қабілеттілігін арттыру міндеттерімен ғана емес, сонымен қатар жаһандық пандемия салдарымен де байланысты. Әлемдік қауымдастықтың цифрлық экономикаға көшуінің қосымша триггерлері сондай-ақ:

қаржылық және нақты инновациялардың қарқынды дамуы, цифрлық саясатты жүзеге асыруда қосалқы функцияны орындайтын цифрлық технологиялар мен өндіріс құралдарын әзірлеу және енгізу. мемлекет. Барлық елдердегі салық әкімшілігінің алдында тұрған ең үлкен міндеттер цифрлық экономиканың үздіксіз дамуымен байланысты болып табылады. Қоғамдар өнеркәсіптік яки цифрлық революциядан көшумен үшінші шарттарға келу үшін күресіп жатқанымен, кіріс органдары салық базаларының тұрақтылығы мен салықтарды тиімді басқару мен жинаудың салдарымен күресіп отырады. Қазақстан осы мәселеде көптеген елдердің тәжірибесін зерттеу қажет. Соның ішінде әлемнің дамуы жоғары мемлекеттердің бірі Жапонияның салықтық әкімшілендіруді цифрландырудағы тәжірибесін зерттеу маңызды болып табылады [1].

Материалдар мен әдістер

Зерттеу барысында экономикалық және статистикалық топтастыру, динамикалық талдау, құрылымдық талдау,

салыстырмалы талдау әдістері қолданылды.

Біз әдебиеттерді шолу мақсатында Web of Science, Scopus және google scholar дерекқорларын пайдаландық. Тақырыптар, тезистер және түйінді сөздер арқылы бастапқы жинақтан кейін біз мақалаларды таңдауды қолмен жасадық, өйткені зерттеу тақырыбымыз пәнаралық сипатқа ие. Сонымен қатар, біз ЭЫДҰ кітапханасының техникалық мақалаларына және ресми веб-сайттарда қолжетімді бағдарламалық құжаттарға сілтеме жасадық.

Статистикалық мәліметтерді жинау кезінде статистикалық байқау әдісі қолданылды: Жапонияның Ұлттық салық агенттігінің деректері, интернет-көздерінің сайттары бойынша салалық статистика қолданылды. Жиналған сандық фактілік деректер базасы одан әрі вариациялық қатарлар бойынша топтастыру және ранжирлеу әдісі арқылы жіктелді. Зерттеуде сандық экономикалық көрсеткіштерді нақтылау және экономикалық құбылыстар арасындағы байланысты анықтау үшін де салыстыру әдісі кеңінен қолданылады. Түсінікті болу үшін тұрғын үйдің қолжетімділігін бағалау нәтижелері кестелік және графикалық түрде берілген.

Нәтижелер

Palil (2011) электрондық жүйе шешім қабылдау саласында пайдалы деп тұжырымдады, өйткені ол жүйедегі бұзылуларды өздігінен бақылай алады, әрекет бағытын анықтайды және жүйені басқаруға алу үшін әрекет жасай алады[2].

Adewoye және Olooye (2014) электрондық жүйенің болашақ жоспарлауы келесілерді қолдану арқылы құрылатынын айтты: адамдар, деректерді өңдеу, деректер байланысы, ақпараттық жүйе және іздеу және жүйені жоспарлау болып табылады[3].

Эфунбоаде (2014) салық апталығын енгізу, салық декларацияларын тапсыру, салықтық кеңес беру, салықты электронды басқару жүйесін құру, тұрақты тексеру және тексеру, айыппұлдар ережелері, салықтық білім өзін-өзі бағалау арқылы дамушы елдердегі кірістің қанағаттанарлық деңгейін арттыруға қабілетті екенін айтты[4].

Окелло, (2014) білім беруді, қызмет

көрсетуге бағытталған көзқарасты қамтамасыз етуді, сәйкессіздікке қатаң тосқауыл қоюды, үкімет пен салық органы тарапынан тұрақты аудит пен ашықтықты анықтау кірістерді қалыптастыруды жақсартуға қабілетті ерікті сәйкестікті арттырады[5].

Азия Даму Банкі (АДБ) атап өткендей, салықтық әкімшілендірудің негізінде салық төлеушілер мен басқа да салық төлеушілердің салық істеріне қатысты ақпаратты жинау, өңдеу, талдау және жауап берудің маңызды процестері жатыр. Бұл процестерге салық төлеушілерді тіркеу, салық декларацияларын өңдеу, салық төлеушінің салық міндеттемелері мен төлемдерін есепке алу, тәуекелді бағалау және араласудың қандай да бір нысаны қажет болған кезде жүйелі бақылау әрекеттері кіреді[6].

Бұл жылдам дамып келе жатқан заманауи технологиялар кіріс органдарына сансыз қиындықтар мен сұрақтар қояды, мысалы, көпұлтты бизнеске оның физикалық қатысуы аз немесе мүлде жоқ аумақта сатудан қалай салық салу керек; пайдаланушы жасаған деректер мен мазмұнға мәнді тағайындау, содан кейін оны трансұлттық кәсіпорындардың салық салуына қалай салу керек; және күнделікті тапсырмаларды автоматтандыру нәтижесінде еңбекке салық түсімдерінің ықтимал қысқаруын қалай өтеуге болады [7].

Экономикалық дамудың заманауи жағдайында, оның ішінде оны цифрландыруда көптеген салалар өзгерістерге ұшырады және салықтық әкімшілендіру саласы да ерекшелік емес. Салықтық әкімшілендіру – салық жүйесінің тиімді жұмыс істеуі мақсатында оны басқару жөніндегі мемлекеттік шаралардың жиынтығы [8].

Салықтық әкімшілендіруге цифрландыруды енгізу салық төлеушілер үшін түсінікті және ыңғайлы бағдарламалар мен есептілік нысандарын әзірлеу, сондай-ақ салық заңнамасының орындалуын бақылау бойынша салық саясаты іс-шараларын жүзеге асыруға кепілдік береді [9].

Талқылау және тұжырымдар

Салық әкімшілігіне байланысты

жағдайлар күрт дамып келе жатқандықтан, Ұлттық салық агенттігі салық төлеушілердің түсіністігі мен сенімі арқылы өз миссиясын орындауды жалғастыру үшін және салық салу мен жинауға қатысты ағымдағы мәселелерді шешу, салық әкімшілігінің жылдам экономикалық өзгерістерге сәйкес бейімделуі үшін болашаққа арналған ұзақ пен орта мерзімді саяси көзқарас қабылдау керектігіне сенімді болды. Осы мақсаттың маңыздылығын ескеріп, Ұлттық салық агенттігі Жапонияның салық әкімшілігінің болашаққа деген көзқарасын құрастырды және жария етті. 1-суретте болашақта шамамен алғанда он жылдағы «ақылды» салық әкімшілігінің жол картасы көрсетілген. Бұл екі тіректен тұрады: салық төлеушілерге қолайлылықты жақсарту және тиімді және күрделі салық салу мен жинау қамтиды. 1-суреттің жоғарғы бөлігінде көрсетілгендей, Ұлттық

салық агенттігінің ақпараттық-коммуникациялық технологияларды және жасанды интеллектті ілгерілету, сондай-ақ 2015 жылы ресми әмбебап нөмір «Менің нөмірлерім» жүйесін енгізу сияқты барлық жапондықтар мен корпорацияларға мемлекеттік әкімшілік процедуралардың көпшілігінде пайдалану үшін бөлінген түбегейлі жүйелік өзгерістерге тап болып отыр. Менің нөмірім Жапония бұрыннан бері енгізуге ұмтылған Салық төлеушінің сәйкестендіру нөмірі ретінде қызмет етеді. Экономикалық транзакциялардың соңғы жаһандануы да салық органдары үшін үлкен қиындық болып табылады. Ұлттық салық агенттігі 1997 жылдан бері салық ұйымдарындағы жұмысшылар санының азаюы сынды мәселемен бетпе-бет келуде, ал салық декларацияларының саны жылдан жылға тез өсіп келеді (2-сурет).

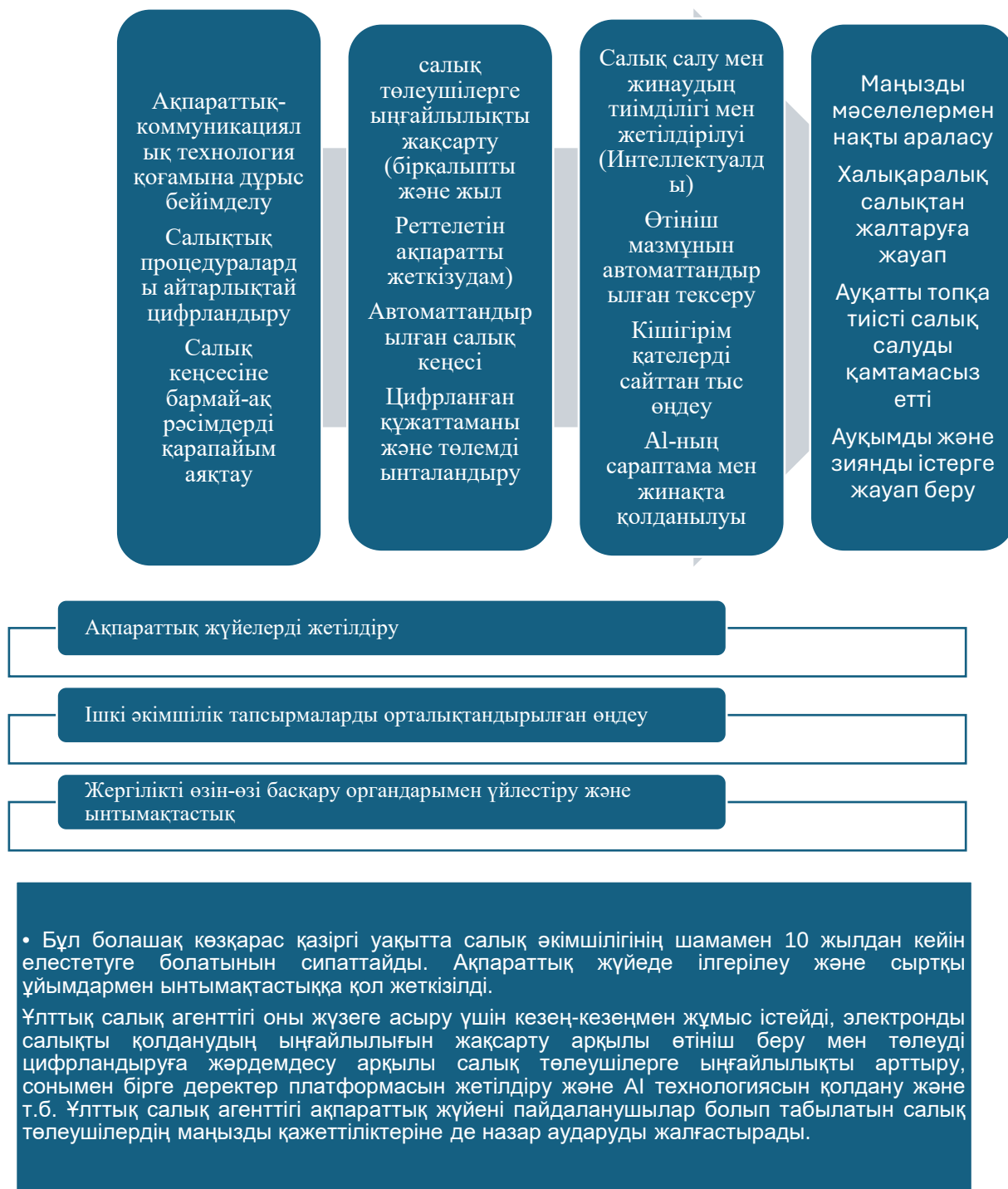
Жүйенің өзгеруі

Зерттеу мақсаты

салықтық әкімшілендірудің ашықтығы тұрғысынан іздестірілетін болашақ көзқарасты атап өту және оны жүзеге асырудағы қадамдар жасау маңызды

Болашаққа көзқарас

Ескерту: авторлармен [10] негізінде әзірленген

Сурет 1 – Салық әкімшілігінің болашағына көзқарас - Смарт салық жүйесін құру

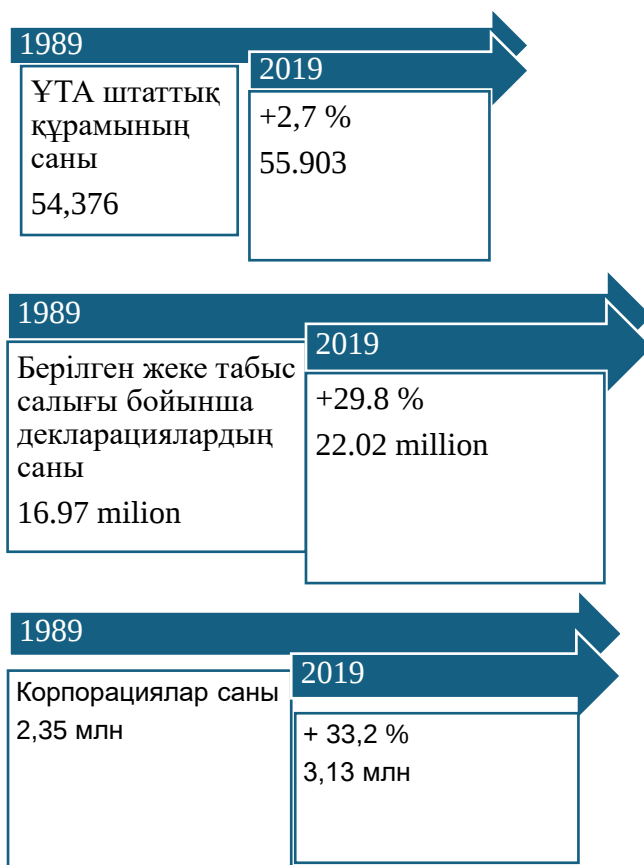
Атап айтқанда, Ұлттық салық агенттігі салықтық кеңес беру, өтініш беру және төлеу процедураларын біркелкі және жылдам ету және салық төлеушілерге қолайлылықты арттыру үшін ақпараттық-коммуникациялық технологияны және «Менің нөмірім» жүйесін пайдалана отырып цифрландыруды жалғастыруда. Бұл бастама салық басқармасында ішкі

әкімшілік жұмысты орталықтандырылған өңдеу арқылы жедел реформаны жүргізу кезінде салық салу мен жинауды анағұрлым ақылды, тиімді және күрделі етеді. Нәтижесінде, Ұлттық салық агенттігі халықаралық салықтан жалтару сияқты басым мәселелерді шешу үшін осы бастамалар бойынша тағайындалған адам ресурстарын пайдалана алады. Бұл

болашаққа көзқарас жасанды интеллект технологиясы және сыртқы агенттіктермен ынтымақтастық сияқты озық ақпараттық жүйелердің алғышарттарына негізделген. Ұлттық салық агенттігі бұл бастаманы жүзеге асыру үшін қосымша қадамдар жасауды жоспарлап отыр. Салық төлеушілерге қолайлылықты жақсартудың бірінші тірегі салық процедураларын цифрландыруды, тиімді және күрделі салықтық кеңес беруді және салық кеңсесінің ақылды кеңес беру кабинасын қамтиды. Сол сияқты, тиімді және күрделі салық салу мен жинаудың екінші тірегі салық сараптамасы мен өндіріп алу рәсімдерін қамтиды. Ұлттық салық агенттігі «маңызды күрделілік пен қиындықтарды» дұрыс шешу үшін «ақпараттың кеңірек жинағына» қол жеткізу үшін «ақпараттың кеңейтілген

талдауын» іздейді.

Ұлттық салық агенттігі «елеулі күрделілік пен күрделілік жағдайларын» дұрыс шешу үшін «кеңірек ақпарат жинауға» қол жеткізу үшін «жетілдірілген ақпаратты талдауды» міндеттейді. 2-суреттің төменгі жағында көрсетілгендей, осы күш-жігерді қолдау алаңы ретінде Ұлттық салық агенттігі «ақпараттық жүйенің күрделілігін» арттыру және «ішкі әкімшілік жұмысты орталықтандырылған өңдеуді» енгізу сияқты инфрақұрылымдық және операциялық реформаларды жүргізеді. Ол сондай-ақ жергілікті өзін-өзі басқару органдары, сертификатталған мемлекеттік салық есепшілері қауымдастығы, кооперативтік жеке ұйымдар және шетелдік салық органдары сияқты «сыртқы агенттіктермен бірлескен қарым-қатынастарды» нығайтады.

Ескерту: авторлармен [11] негізінде әзірленген

Сурет 2 – Ұлттық салық агенттігінің жұмысшыларының саны мен тапсырылған салық декларациясын салыстыру

Салық төлеушілерге қолайлылықты жақсарту
Электрондық өтініш беру (е-салық)
Электрондық салықты енгізу салық

төлеушілер үшін де, салық органдары үшін де тиімді болды. Жергілікті өзін-өзі басқару органдары сондай-ақ деректер байланысы арқылы е-салық жүйесіне

қосылған eLTax деп аталатын e-fling жүйесін енгізді. Салық төлеушілер мен салық есепшілері жеңілдетілген және қағазсыз процесс арқылы уақытты үнемдеп, қателердің алдын ала отырып, салық процедураларын дербес компьютерлерінен аяқтай алады. Электрондық салық сонымен қатар салық органдарының әкімшілік жұмысын айтарлықтай азайтады, өйткені олар енді декларацияға сандарды енгізуді немесе қателерді қолмен тексеруді қажет етпейді. Сондай-ақ, деректер электронды түрде сақталатындықтан, қағазды басқару және сақтау шығындары, сондай-ақ құжаттардың жетіспеу қаупі азаяды. Екінші жағынан, жеке салық төлеушілерден сандық сертификаттар дайындау және жеке табыс салығын толтыру үшін карта оқу құралдары сияқты таныс емес құрылғыларды алу талап етіледі. Дегенмен, цифрлық сертификат «Менің нөмірім» картасына енгізілгендіктен, Ұлттық салық агенттігі жеке тұлғалар арасындағы электрондық салық мөлшерлемесі «Менің нөмірім» картасының жеке салық төлеушілер арасында таралуына сәйкес өседі деп күтеді. 2018 қаржы жылының салық реформасына сәйкес, капиталы ¥100 миллионнан астам сияқты белгілі бір критерийлерге сәйкес келетін ірі корпорациялар барлық жұмыс жылдары үшін корпоративтік табыс салығы мен тұтыну салығын электронды түрде тапсыруға міндетті. 2020 жылдың 1 сәуірінен кейін. [10]

Смартфондар мен планшеттер арқылы электрондық құжат тапсыру

Салық төлеушілерге ыңғайлы болу үшін ҰСА цифрландырылған салық рәсімдеріне көшу мақсатында смартфондар мен планшеттер арқылы қол жетімді жаңа құжаттарды тапсыру шараларын енгізді. 2019 жылдың қаңтарынан бастап Ұлттық салық агенттігі веб-сайтындағы өтінішті қайтаруға көмек көрсету сілтемесі смартфон пайдаланушылары үшін макетін оңтайландырылған смартфонға арналған экранды ұсынды. Сондай-ақ ҰСА «Менің нөмірім» картасына қарағанда сәйкестендіру нөмірін немесе парольді пайдалана отырып, салық төлеушілер үшін электронды салықты толтырудың қарапайым және күрделі емес рәсімін енгізді. Қауіпсіздік мақсатында

сәйкестендіру нөмірі немесе құпия сөз салық төлеушіні сәйкестендіру үшін қатаң тексеруден өткеннен кейін беріледі. 2020 жылдың қаңтарынан бастап смартфон пайдаланушылары жалақы, жалақы және зейнетақы сияқты кірістерді электронды түрде ала алады. Сондай-ақ, My Number картасы үшін интегралды схема картасын оқу құрылғысының қажеті жоқ, өйткені смартфондар картаны оқу функциясымен жабдықталған. 2021 жылдың қаңтарында смартфонды жіберу қызметі планшет терминалдарына дейін кеңейтілді. Ұлттық салық агенттігі болашақта смартфон пайдаланушылары үшін қызметтерді кеңейтуді жоспарлап отыр; мысалы, смартфонның камерасы функциясын пайдалана отырып, салық төлеушінің деректерін автоматты түрде енгізу 2022 жылдың қаңтарында енгізілді. [12]

Жыл соңындағы түзету процедурасын оңайлату

Жапония бірегей «жыл соңындағы түзету жүйесін» пайдаланады, оның көмегімен халықтың аз ғана пайызы өздерінің бизнестен түскен табыстары үшін түпкілікті салық декларациясын тапсырады, өйткені жалақы алатындардың көпшілігі салық декларациясын тапсырудың қажеті жоқ. Жылдың соңында қызметкерлер салыққа қатысты құжаттары мен деректерін жұмыс берушіге тапсырады, содан кейін ол әрбір қызметкердің салық агенті ретінде жылдық салық сомасын есептейді. Бұл жүйеге сәйкес, Жапонияның табыс салығы туралы заңында қарастырылғандай, қызметкерлерге ешқандай салық рәсімдерін орындаудың қажеті жоқ, өйткені олардың салықтары салық ұстаушы агент келесі айдағы салықты ұстау тәртібін есептеу кезінде автоматты түрде түзетіледі. Өткен жылдың аяғындағы түзету процесіне сәйкес, өмірді сақтандыру сыйлықақыларын шегеруге өтініш беру үшін, мысалы, қызметкер сақтандыру компаниясы берген қағаз түріндегі шегерім туралы куәліктің негізінде шегерімге өтініш формасын қолмен толтырып, нысанды жұмыс берушіге ұсынуы керек, сертификатпен бірге. Содан кейін жұмыс беруші қағаздағы шегерім туралы куәлік пен шегерім туралы өтініштегі сандарды салыстыру кезінде қағаз құжаттарын болашақта анықтама үшін сақтауға және оның дұрыстығына көз

жеткізу үшін шегерім сомасын қайта есептеуге міндетті болды. Енді 2018 жылғы салық реформасының нәтижесінде сақтандыру компаниясы электронды түрде берген сандық шегерім сертификаттары жұмыс берушілерге цифрлық форматта ұсынылады. 2020 жылдың қазан айында Ұлттық салық агенттігі қызметкер сақтандыру компаниясы шығарған шегерімдерді сертификаттау деректерін жүктеп алғаннан кейін жұмыс берушіге онлайн жіберу мүмкіндігін беру үшін жыл соңындағы түзету пішіні үшін жаңа тегін бағдарламалық жасақтаманы шығарды. Бұл нақты шегерімге өтінімді дайындауды жеңілдетті. [13]

Салық процедураларына арналған MynaPortal

MynaPortal, My Number жүйесімен бірге енгізілген онлайн қызметі, пайдаланушыларға әкімшілік процедураларды аяқтауға және мемлекеттік ұйымдардан хабарландыруларды растауға мүмкіндік беретін бір терезе веб-сайт порталы. Электрондық салық процедурасын жеңілдету үшін Ұлттық салық агенттігі веб-сайтындағы қайтаруға көмек көрсету сілтемесі MynaPortal-ға қосылады. Мысалы, жүйе сақтандыру компаниялары берген сақтандыру сыйлықақысын шегерім туралы куәлік деректерін салық декларациясының нысанындағы тиісті бағандарға автоматты түрде енгізеді. Бұл жүйенің орындылығы айнымалы сертификаттарға қатысты деректерді цифрлық түрде беретін сақтандыру компаниялары сияқты сыртқы тараптармен сәйкестендіруге байланысты және ҰСА мұны жүзеге асыру үшін байланысты тараптармен ынтымақтастықты жеңілдетеді. 2016 жылдың қаңтарында «Менің нөмірім» жүйесі енгізілгенге дейін Жапониядағы әрбір мемлекеттік мекеме барлығына әртүрлі нөмірлер берген. «Менің нөмірім» жүйесі мемлекеттік органдардағы осы әртүрлі нөмірлерді тиімді біріктіреді, сондай-ақ бірыңғай жеке нөмірді пайдалану арқылы әлеуметтік қамсыздандыру, салық салу және апатты жою салаларында тиімді басқаруға мүмкіндік береді. «Менің нөмірім» жүйесінде корпоративтік нөмірлер де бар. Ұлттық салық агенттігі әрбір корпорацияны дәл анықтап, корпоративтік

салықтарды тиімді басқара алу үшін Ұлттық салық агенттігі корпорациялардан өздерінің Корпоративтік нөмірін салық декларациясында және оған қатысты нысандарда көрсетуді сұрайды. Жеке табыс салығына қатысты «Менің нөмірім» тіркеу рәсімдерінде тұрғылықты жері туралы анықтаманың көшірмесін қосу қажеттілігін болдырмайды, өйткені мемлекеттік органдар «Менің нөмірім» дерекқоры арқылы тұрғын үй туралы ақпаратты бөлісе алады. Ол сондай-ақ бұдан былай тұрғылықты жері туралы анықтаманы тіркеуді қажет етпейтін салық төлеушілер үшін қолайлылықты арттырады. Корпорациялардан бұдан былай тіркелген ақпарат туралы куәліктің көшірмесін қосу талап етілмейді. Менің нөмірім – Жапонияда резидент ретінде тіркелген кез келген адамға, соның ішінде жаңа туған нәрестелерге және Жапонияда тіркелген шетелдіктерге тағайындалатын 12 таңбалы нөмір. Менің нөмірім тағайындалғаннан кейін ол туғаннан өлгенге дейін өзгермейді. Жеке тұлғалардың құпиялылығын қорғау үшін «Менің нөмірімді» пайдалану әлеуметтік қамсыздандыру, салық салу және апатты жою салаларындағы заңмен немесе муниципалды реттеумен белгіленген процедуралармен шектеледі.

Корпоративтік нөмір – әрбір корпорацияға Ұлттық салық агенттігі -дан тағайындалған 13 таңбалы нөмір. Менің нөмірімнен айырмашылығы, корпоративтік нөмір желіде жалпыға қолжетімді және оны пайдалануға ешқандай шектеулер жоқ. Корпорацияның атауы мен мекен-жайы ағылшын тілінде ҰСА корпоративтік нөмірді жариялау сайтында да қолжетімді. [14]

Корпорацияларға арналған онлайн бір терезе қызметі

Бұрын корпорация құру үшін өтініш беруші корпорация қажетті нысандарды көптеген мемлекеттік органдарға, соның ішінде тіркеу бөліміне, салық басқармасына және муниципалды кеңсеге бөлек тапсыруы керек еді. 2021 жылдың қаңтарында біріктіру үшін қажетті барлық процедуралар MynaPortal арқылы бір процесске біріктірілді, мұнда корпоративтік ақпарат барлық мүдделі мемлекеттік органдар арасында ортақ және біріктірілді. Жаңа процестің ұраны – «Бір рет» және «Қосылған бір терезе». MynaPortal сонымен қатар жалдау және

зейнеткерлікке шығу сияқты қызметкерлердің өмірлік оқиғаларына қатысты әлеуметтік сақтандыру және салық процедуралары сияқты әкімшілік рәсімдерге арналған бір терезе қызметі болады. Қазіргі уақытта Ұлттық салық агенттігі тиісті министрліктермен, агенттіктермен және мүдделі тараптармен бірлесіп МұнаPortal қолданбасының бағдарламалау интерфейсі арқылы осы жүйені одан әрі дамыту үшін жұмысты жалғастырған[15].

Тиімді және күрделі салықтық кеңес беру

Салық төлеушілерге салықтық кеңес берудің жақсы жүйесі өзін-өзі бағалау жүйесін қолдаудың кілті болып табылады. Сәйкесінше, Ұлттық салық агенттігі веб-сайтында салықтық жауаптар деп аталатын кешенді салықтық кеңес беру сілтемесін ұсынды. Салық жауабына қол жеткізетін адамдар саны жыл сайын артып келеді және 2019 қаржы жылы 7,3 миллионға жетті. Бұл салық төлеушілерге ыңғайлылықты жақсартады, өйткені салық төлеушілер Салық жауабына қол жеткізу арқылы қарапайым салық сұрақтарын өздері шеше алады, сонымен қатар шенеуніктердің бетпе-бет немесе телефон арқылы кеңес беру жұмысын азайту арқылы Ұлттық салық агенттігі салықтық кеңес беру жүктемесін азайтады.

Жасанды интеллект енгізу

Чатбот Салық төлеушілерге ыңғайлылықты жақсарту үшін 2020 жылдың қаңтарында Ұлттық салық агенттігі салық төлеушілердің сұрақтарына автоматты түрде жауап беру үшін жасанды интеллектті пайдаланатын Chatbot атты жаңа салықтық кеңес беру құралын ұсынды. Жасанды интеллект салық төлеушінің смартфоннан «Салық басқармасының орналасқан жері», «медициналық шығындар немесе тұрғын үй несиесі бойынша шегерім» және «электрондық салықты қалай тапсыру керек» сияқты салыққа қатысты жалпы сұрақтарға жауап бере алады. Чатбот аптаның күні немесе тәулік уақыты сияқты шектеулерсіз кеңес беру арнасы ретінде енгізілді және тәулік бойы, аптасына жеті күн, орналасу шектеулері жоқ. Бұл дәстүрлі салықтық кеңес беру жұмыстарына тартылатын Ұлттық салық агенттігі шығындарын және ресурстық жүктемелерді азайтады деп күтіледі.

ҰСА Chatbot қызметтерінің ауқымын, мазмұнын және жарияланған ақпаратын кеңейтуді, сондай-ақ оның қызметін болашақта үздіксіз жаңартуды жоспарлап отыр. 2021 жылдың қаңтарында толық ауқымды жұмыстарды бастауға дайындық жүріп жатыр.

Салықтық кеңес беру жүйесінің болашақ дизайны

Жалпы және жалпы сұрау бойынша консультациялар Ұлттық салық агенттігі веб-сайтындағы Салық жауаптары сілтемесі арқылы жиі қойылатын сұрақтарға жауап беруден басқа, телефонмен кеңес беру орталығы арқылы ұжымдық түрде ұсынылады. Іске қатысты нақты сұраулар кездесуге келгеннен кейін Салық кеңсесінде бетпе-бет кездесулер арқылы қаралады. Негізгі кеңес беру процедурасы болашақта өзгермейтініне қарамастан, ҰСА салықтық кеңес берудің болашақ әдісін оңтайландыруға және жақсартуға бағытталған. Ағымдағы телефонмен кеңес беру орталығы функциясы бойынша салық төлеушілер жалпы сұрау салу үшін алдымен салық кеңсесіне қоңырау шалып, содан кейін телефонмен кеңес беру орталығына қосылу үшін дыбыстық нұсқаулыққа сәйкес «1» түймесін басыңыз. Болашақта Ұлттық салық агенттігі салық төлеушілерге телефонмен кеңес беру орталығына тікелей қоңырау шалуға мүмкіндік береді. Дегенмен, салық төлеушілер өздерінің сұрауларының жалпы немесе арнайы екеніне сенімді болмауы мүмкін болғандықтан, тікелей нөмірді енгізу жалпы немесе арнайы сұраулардың барлығын телефонмен кеңес беру орталығына жібереді. Одан әрі, телефонмен кеңес беру орталығына сұраулардың жұмысын біріктірумен қатар, Ұлттық салық агенттігі жауап беру жылдамдығын жеделдету үшін ең сәйкес жауаптардың мысалдарын автоматты түрде көрсету үшін жүйені жаңартады. Тек салық кеңсесінде қаралатын нақты сұраулар болған жағдайда, телефонмен кеңес беру орталығы салық бөлімшесінде істің қызметкерлерімен кездесуді тиімді түрде ұйымдастырады. Салық төлеуші салық кеңсесіне тікелей барған кезде консультация пунктіне арнайы терминалы бар кабина ұсынылады, онда салық төлеуші салықтық жауапқа немесе Ұлттық салық агенттігі веб-сайтындағы чат-ботқа қол жеткізе алады. Терминал

жаңартылған ақпаратты қамтамасыз етеді және салық төлеушіге стендтен бейне телефон арқылы кеңес беру арқылы телефонмен кеңес беру орталығының сарапшы-кеңесшілерімен байланысуға мүмкіндік береді.

Салық төлеу бойынша есеп айырысу әдістерін әртараптандыру

Ұлттық салық агенттігі қазірдің өзінде салық төлемдерінің көптеген нұсқаларын енгізді, мысалы, банктік шот аударымдары, электронды төлемдер, несие картасымен төлемдер және ыңғайлы дүкендердегі төлемдер. Ақпараттық технологиялар саласындағы жетістіктерді ескеру қажет және салық төлеушілер салық кеңсесіне немесе қаржы мекемесіне бармай-ақ, салық төлеушілер салықты өздеріне ыңғайлы түрде есептей алатындай жағдай жасауы қажет. Қолма-қол ақшасыз экономиканы дамытуға жауап ретінде Ұлттық салық агенттігі салық төлемдерін одан әрі әртараптандырудың және қолма-қол ақшасыз салық төлемдерін ынталандырудың басқа әдістерін де енгізетін болады. Жаңа бастама ретінде 2019 жылдың қаңтарында жылдам жауап беру (QR) кодын пайдалана отырып, дүкендерде төлем жасау әдісі енгізілді. Бұл әдіс арқылы салық төлеуші Ұлттық салық агенттігінің веб-сайтында салық декларациясын дайындайды және Ұлттық салық агенттігінің веб-сайтындағы арнайы бет арқылы есеп айырысу үшін QR кодын басып шығарады. Бұл QR коды арқылы салық төлеуші дүңгіршек терминалында кодты сканерлегеннен кейін салық төлемін ыңғайлы дүкенде есептей алады.

Тиімді және күрделі салық салу және жинау

Деректерге негізделген салықтық әкімшілік жұмыс

Ақылды салық әкімшілігінің басқа тірегі – тиімді және күрделі салық салу және жинау – қол жеткізу үшін Ұлттық салық агенттігі деректерді белсенді түрде пайдаланатын және орталықтандыратын жүйе мен ұйымның дамуына одан әрі ықпал етеді. Бұрын Ұлттық салық агенттігінің шенеуніктері салық сараптамасы мен жинауда пайдалану үшін электрондық кестелік бағдарламалық құралға деректерді енгізбес бұрын әр дерекқордан ақпаратты әртүрлі пішіндер арқылы басып шығаруға мәжбүр болды. Бұл сөзсіз тиімсіз әкімшілік операцияларға

әкелді. Болашақта Ұлттық салық агенттігі оны интернеттен және басқа сыртқы агенттіктерден жинау арқылы және осы цифрлық деректерді талдау және бағалау үшін ақпараттық-коммуникациялық технология құралдарын пайдалану арқылы неғұрлым бай ақпаратты ала алады, осылайша сараптамалардың әкімшілік операцияларын оңтайландырады және ілгерілетеді және құқық бұзушыларды өндіреді. салықтар. Ұлттық салық агенттігі сонымен қатар декларацияның мазмұнын немесе қаржылық есептілікті тексеруді автоматтандыруды және салық сараптамасының мақсаттарын анықтау әдісін жетілдіруді мақсат етеді. Ұлттық салық агенттігі деректерді пайдалану мақсатында бас кеңселер мен аймақтық салық бюроларына арнайы сарапшыларды тағайындайды. Салық салу үшін Ұлттық салық агенттігі салық декларациялары, әртүрлі құжаттар, жеке ақпараттық агенттіктер және шетел үкіметтері үшін алынған ақпаратты пайдаланады. Ол сондай-ақ алынған ақпараттың үлкен көлемін жеңу үшін әкімшілік операцияларды оңтайландыруға және жетілдіруге ықпал етеді. Мысалы, салықтық тексерудің мақсаттарын таңдау үшін тәуекелі жоғары салық төлеушілерді анықтау үшін ақпаратты өңдеу және талдау үшін бизнес-аналитика құралдары енгізілді. Сонымен қатар, Ұлттық салық агенттігі салық төлемдері бойынша Call-орталықтың тиімді жұмысын жақсартуға күш салды, мұнда жүйе әрбір салық төлеушіге автоматты түрде телефон соғуды жүзеге асырады. Олар телефонға жауап бергенде, қоңырау автоматты түрде салық төлеушіден салықты төлеуді сұрайтын Ұлттық салық агенттігі операторына жіберіледі. Осылайша, қоңыраулар санын азайта отырып, жоғары байланыс жылдамдығына қол жеткізу маңызды. Атап айтқанда, салық төлеушілер мен бұрынғы қоңыраулар тарихы туралы ақпараттың әртүрлі көздерін талдау үшін статистикалық талдау құралының көмегімен байланысқа жауап беруді болжау үлгісі жасалды. Жауаптарды талдау және бағалау арқылы контактілерді болжау моделі үздіксіз жетілдірілуде, нәтижесінде жыл сайын жауап беру деңгейі біртіндеп жақсарды. Ұлттық салық агенттігі болашақта жауаптарды болжаумен байланысты

барлық жұмыстарды автоматтандыру жүйесін әзірлеуді жоспарлап отыр.

Барлау мәліметтерін жинау ауқымын кеңейту

Шетелдік қаржы институттары арқылы халықаралық салықтан жалтару және жалтару мәселелерін шешу үшін Бірыңғай есеп беру стандарты шілдеде Экономикалық ынтымақтастық және даму ұйымының (ЭЫДҰ) кеңесінде қаржылық активтер туралы ақпаратты автоматты түрде алмасудың халықаралық стандарты ретінде жарияланды. 2014. Одан кейін ЭЫДҰ халықаралық құқықтық базаны, сондай-ақ Бірыңғай есеп беру стандарты үшін жіберу форматын ұсынды. 2018 жылдың қыркүйегінде Жапония резидент еместердің қаржылық активтеріне қатысты Бірыңғай есеп беру стандарты шеңберінде салықтық келісімдер негізінде шетелдік салық органдарымен автоматты түрде ақпарат алмасуды бастады. Бірыңғай есеп беру стандарты ақпараты сапа және сан бойынша сұраныс бойынша дәстүрлі ақпарат алмасуды қолдауда маңызды рөл атқарады және оны енгізу шетелдегі қаржылық активтерге қатысты ақпаратты айтарлықтай жақсартты және байытты. Бұл әділ және дұрыс салық салуға үлкен септігін тигізеді деген сенім бар.

Ақпараттық сұрауларды ұйымдастыру процедуралары

2010 жылдардың басынан бастап крипто-активтер (криптовалюталар) сияқты бірте-бірте әртүрлі және жаһандық экономикалық транзакциялардың өсуін және интернет арқылы жіберілетін жұмыстардың таралуын ескере отырып, тиісті салық салуды қамтамасыз ету өзекті мәселеге айналды. Жауап ретінде ақпараттық сұрау процедураларын дұрыс ұйымдастыру үшін 2019 қаржы жылының салық реформасы қабылданды. Бұрын салық заңнамасында тиісті ережелердің болмауына байланысты мұндай операцияларды жүзеге асыратын операторлар мұндай ақпаратты иеленушілердің келісімінсіз беру Жеке деректерді қорғау туралы заңды бұзады деп алаңдап, Ұлттық салық агенттігіне сұралған ақпаратты беруден тартынған. Алайда, салық реформасына сәйкес, Ұлттық салық агенттігінің тиісті бизнес-операторларға арналған ақпараттық сұраулары салық заңнамасымен негізделеді, бұл Ұлттық салық агенттігіне

осы уақытқа дейін салық органына қажетті ақпаратты беруден бас тартқан бизнес-операторлардың ынтымақтастығын алуды жеңілдетеді. Осылайша, Ұлттық салық агенттігі бизнес-операторлардан ақпаратты сұрау үшін негізді дұрыс пайдалану арқылы экономикалық транзакцияларды ертаратандыруды жеңуге үміттенеді.

Қорытынды

Бұл зерттеу АКТ сәйкестікті қамтамасыз ету арқылы кез келген елде ішкі кірісті арттыруда маңызды рөл атқаратынын, осылайша елдегі өнімділік пен экономикалық белсенділікті арттыратынын анық көрсетеді. Жапониялық бастамалар Азия мен Тынық мұхиты елдеріне берік электронды салық әкімшілігін құруға көмектесетін жалғыз шешім болмаса да, Жапонияның электрондық салық әкімшілігі таңданарлық және назар аударуға тұрарлық жетістіктері бар. Қортындылай келе, Қазақстан өзінің салықтық әкімшілендіруді цифрландыруында ақпараттық сұрауларды ұйымдастыру процедуралары бойынша Жапонияның тәжірбиесін қолдануға мүмкін еді. Сонымен қатар, Жасанды интелект енгізу бойынша тәжірбиесін зерттеу маңызды. Және күрделі салықтық кеңес беру бойынша Жапонияның тәжірбиесін зерттеу қажет.

Әдебиеттер тізімі

1. Мороз В.В. Сущность и основные формы налогового администрирования // Бизнес в законе. 2012. № 5. С. 139–143. [на русском]
2. Palil, M. R. and Mustapha, A. F. (2011). Determinants of tax compliance in Asia: a case study of Malaysia: The National University of Malaysia
3. Adewoye, J.O. & Olaoye, C.O. (2014). Usage of information technology to enhance professional Productivity among accountants in Ekiti State. International Journal of Accounting and Financial Management Research (IJAFMR), 4(2), 7-18.
4. Efunboade, A.O. (2014). Impact of ICT on Tax Administration in Nigeria. Computer Engineering and Intelligent Systems, 5(8): 26-29.
5. Okello, A. (2014). Managing income tax compliance through self-assessment" IMF working paper No. 14/41. [Электронный ресурс]// URL: <https://www.imf.org/en/Home> (дата обращения: 20.12.2022)
6. Asian Development Bank (ADB). 2018. A Comparative Analysis of Tax Administration in Asia and the Pacific. Manila: ADB. [Электронный ресурс]// URL: <https://www.adb.org/publications/comparative-analysis-tax-administration-asia-pacific-2020> (дата обращения: 20.12.2022)
7. PricewaterhouseCoopers and World Bank Group. 2020. The Changing Landscape of Tax Policy and Administration across 190 Economies. Paying Taxes. [Электронный ресурс]// URL: <https://www.pwc.com/gx/en/paying-taxes/pdf/pwc-paying-taxes-2020.pdf> (дата обращения: 20.12.2022)
8. Бакашев Э.Д., Назаева М.И. Актуальные проблемы налогового администрирования [Текст] // Вестник Академии знаний, 2021, № 42(1).
9. Кузнецов Л. Д. Налоговое администрирование как элемент налоговой системы России // Вестник Московского университета МБД России. 2020. № 1 С. 170–172.
10. Kim, Jae Jin. 2012. Investigating the Tax Credit System for Cash Out Businesses. Public Finance Forum 197th edition. Seoul, Korea: Korea Public Finance Institute. 2003. A Study of Broadening the Tax Base of Self-Employed Businesses. Seoul, Korea: Korea Public Finance Institute. [Электронный ресурс]// URL: <https://www.nts.go.kr/english/main.do> (дата обращения: 20.12.2022)
11. Kim, Jae Jin. 2012. Investigating the Tax Credit System for Cash Out Businesses. Public Finance Forum 197th edition. Seoul, Korea: Korea Public Finance Institute. 2003. A Study of Broadening the Tax Base of Self-Employed Businesses. Seoul, Korea: Korea Public Finance Institute. [Электронный ресурс]// URL: <https://www.nts.go.kr/english/main.do> (дата обращения: 20.12.2022)
12. Harrison, M. M. & Nahashon, K. (2015). Effects of online tax system on tax compliance among small taxpayers in Meru County, Kenya. International Journal of Economics, Commerce and Management, 3(12), 280. [in English]
13. Dowe, D.E., (2008). E-Filing and E-Payments – The Way Forward, Paper presented at Caribbean Organization of Tax Administration (COTA) General Assembly, Belize City. [Электронный ресурс]// URL: <https://docplayer.net/12551553-E-filing-and-e-payments-the-way-forward.html> (дата обращения: 20.12.2022)
14. National Tax Agency. 2001. Operation of Collective Phone Notification Reminders. April (in Japanese). [Электронный ресурс]// URL: www.nta.go.jp/about/council/shingikai/010409/shiryo/p27.htm (accessed 16 April 2021).
15. National Tax Agency. 2014. Social Security and Tax Number System (My Number) in a nutshell. October (in Japanese). [Электронный ресурс]// URL: www.nta.go.jp/taxes/tetsuzuki/mynumber/info/pdf/hayawakari.pdf (accessed 16 April 2021).

References

1. Moroz V.V. Sushhnost' i osnovnye formy nalogovogo administrirovaniya // Biznes v zakone. 2012. № 5. С. 139–143. [na russkom]
2. Palil, M. R. and Mustapha, A. F. (2011). Determinants of tax compliance in Asia: a case study of Malaysia: The National University of Malaysia
3. Adewoye, J.O. & Olaoye, C.O. (2014). Usage of information technology to enhance professional Productivity among accountants in Ekiti State. International Journal of Accounting and Financial Management Research (IJAFMR), 4(2), 7-18.
4. Efunboade, A.O. (2014). Impact of ICT on Tax Administration in Nigeria. Computer Engineering and Intelligent Systems, 5(8): 26-29.
5. Okello, A. (2014). Managing income tax compliance through self-assessment" IMF working paper No. 14/41. [Jelektronnyj resurs]// URL: <https://www.imf.org/en/Home> (data obrashheniya: 20.12.2022)
6. Asian Development Bank (ADB). 2018. A Comparative Analysis of Tax Administration in Asia and the Pacific. Manila: ADB. [Jelektronnyj resurs]// URL: <https://www.adb.org/publications/comparative-analysis-tax-administration-asia-pacific-2020> (data obrashheniya: 20.12.2022)

7. PricewaterhouseCoopers and World Bank Group. 2020. The Changing Landscape of Tax Policy and Administration across 190 Economies. Paying Taxes. [Elektronnyj resurs]// URL: <https://www.pwc.com/gx/en/paying-taxes/pdf/pwc-paying-taxes-2020.pdf> (data obrashhenija: 20.12.2022)
8. Bakashev Je.D., Nazaeva M.I. Aktual'nye problemy nalogovogo administrirovaniya [Tekst] // Vestnik Akademii znanij, 2021, № 42(1).
9. Kuznecov L.D. Nalogovoe administrirovanie kak jelement nalogovoj sistemy Rossii // Vestnik Moskovskogo universiteta MVD Rossii. 2020. № 1 S. 170–172.
10. Kim, Jae Jin. 2012. Investigating the Tax Credit System for Cash Out Businesses. Public Finance Forum 197th edition. Seoul, Korea: Korea Public Finance Institute. 2003. A Study of Broadening the Tax Base of Self-Employed Businesses. Seoul, Korea: Korea Public Finance Institute. [Elektronnyj resurs]// URL: <https://www.nts.go.kr/english/main.do> (data obrashhenija: 20.12.2022)
11. Kim, Jae Jin. 2012. Investigating the Tax Credit System for Cash Out Businesses. Public Finance Forum 197th edition. Seoul, Korea: Korea Public Finance Institute. 2003. A Study of Broadening the Tax Base of Self-Employed Businesses. Seoul, Korea: Korea Public Finance Institute. [Elektronnyj resurs]// URL: <https://www.nts.go.kr/english/main.do> (data obrashhenija: 20.12.2022)
12. Harrison, M. M. & Nahashon, K. (2015). Effects of online tax system on tax compliance among small taxpayers in Meru County, Kenya. International Journal of Economics, Commerce and Management, 3(12), 280. [in English]
13. Dowe, D.E., (2008). E-Filing and E-Payments – The Way Forward, Paper presented at Caribbean Organization of Tax Administration (COTA) General Assembly, Belize City. [Elektronnyj resurs]// URL: <https://docplayer.net/12551553-E-filing-and-e-payments-the-way-forward.html> (data obrashhenija: 20.12.2022)
14. National Tax Agency. 2001. Operation of Collective Phone Notification Reminders. April (in Japanese). [Elektronnyj resurs]// URL: www.nta.go.jp/about/council/shingikai/010409/shiryo/p27.htm (accessed 16 April 2021).
15. National Tax Agency. 2014. Social Security and Tax Number System (My Number) in a nutshell. October (in Japanese). [Elektronnyj resurs]// URL: www.nta.go.jp/taxes/tetsuzuki/mynumber/info/pdf/hayawakari.pdf (accessed 16 April 2021).

ИЗУЧЕНИЕ ПРАКТИКИ ЦИФРОВИЗАЦИИ НАЛОГОВОГО АДМИНИСТРИРОВАНИЯ В ЯПОНИИ

Олжас НЕСИПБАЙ, докторант Евразийского национального университета им. Л.Н. Гумилева, Астана, Казахстан, djolzhik@gmail.com, Scopus ID: 59218659100, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5610-400X>

Мадина СЕРИКОВА, PhD, ассоциированный профессор, Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева, Астана, Казахстан, madina2281@mail.ru, Scopus ID: 57206737796, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9832-8885>

Надежда БАШКИРОВА, кандидат экономических наук, Московский государственный университет имени М.В.Ломоносова, Москва, Российская Федерация, nadezhda.bashkirova@gmail.com, ResearcherID: ABA-2364-2020, ORCID ID: 0000-0001-8377-8894, Scopus Author ID: 57200700323

TAX ADMINISTRATION DIGITIZATION PRACTICE IN JAPAN STUDY

Olzhas NESSIPBAY, PhD student, L.N. Gumilyov Eurasian national university, Astana, Kazakhstan, djolzhik@gmail.com, Scopus ID: 59218659100, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5610-400X>

Madina SERIKOVA, PhD, Associate Professor, L.N. Gumilyov Eurasian National University, Astana, Kazakhstan, madina2281@mail.ru, Scopus ID: 57206737796, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9832-8885>

Nadezhda BASHKIROVA, Candidate of Economic Sciences, Lomonosov Moscow State University, Moscow, Russian Federation, nadezhda.bashkirova@gmail.com, ResearcherID: ABA-2364-2020, ORCID ID: 0000-0001-8377-8894, Scopus Author ID: 57200700323